

Մելգոնեան Կրթական Հաստատության (ՄԿՀ) փակման դեմ ծառայուն պայքարը հետզհետե ակտիվ ճակատագրային հունի մը մէջ կ'ընթանայ: Հարցը այլևս վերջնականօրէն թեւակոխած է դատական հանգրուանի: Շօշափելի միակ ակնկալութիւնները կը վերաբերին զանազան դատարաններու, մինչ այդ հայկական բոլոր աշխարհը շրջանակները կը շարունակեն մաղթել, որ Հայ Բարեգործական Ընդհանու Միութեան (ՀԲԸՄ) Կեդրոնական Վարչութիւնը յետսկոյէ իր կայացուցած որոշումը եւ հարցը լուծուի հաշտութեամբ՝ ՄԿՀ-ի առաքելութեան տեւականացումը երաշխաւորուի: Մեր ստացած տեղեկութիւններուն համաձայն, Յունական Կիպրոսի հեռատեսիլէն, անցեալ Ուրբաթ (3 Յունիս 2005) հաղորդուեցաւ, որ Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարք Ամեն. Տ. Մեսրոպ Ա. Արք. Մութաֆեան Նիկիոյ մէջ դատ բացած է, ՀԲԸՄ-ի դեմ, ՄԿՀ-ն պահպանելու համար: Այս առթիւ հեռատեսիլի հաղորդավարը հեռաձայնով կարծիքը շօշափեց ՀԲԸՄ-ի փաստաբան Թրիանտաֆիլիտիսի, որուն կը գործակցի նաեւ ՀԲԸՄ-ի կողմէ Միացեալ Նահանգներէն կղզի ուղարկուած գործակատար Կորտըն Անտերսընի փաստաբանը՝ կիպրահայ Նաիրի Տեր-Առաքելեան: Թրիանտաֆիլիտիսի պատասխանները ուղղակի փոխանցուած են հեռատեսիլէն: Ան ըսած է, թէ ժամանակները փոխուած են, Հայաստան անկախացած է եւ ՄԿՀ-ն հոն պետք է փոխադրուի: Փաստաբանը ըսած է, թէ ինք ընդունած է պաշտպանել այս դատը, որովհետեւ վստահ է, թէ վճիռը պիտի ըլլայ ի նպաստ ՀԲԸՄ-ի:

Յունական Կիպրոսի Ներկայացուցիչներու Տան Կրթութեան Յանձնախումբի նախագահին հետ ունեցած իր հանդիպման ընթացքին, Մելգոնեան Սանուց Միութեան անդամներէն մին պահանջած է, որ կառավարութիւնը պահպանէ ՄԿՀ-ն եւ արգիլէ ՀԲԸՄ-ի զայն փակելու եւ քանդելու գործարկը: Կրթութեան Յանձնախումբին պատասխանատուն խոստացած է նկատի ունենալ դիմումը: Մինչ այդ, կիպրահայ համայնքի պաշտօնական ներկայացուցիչը՝ Պետրոս Գալայճեան լուռ կը մնայ, բացի իր խմբագրած շրջաբերականէն, որով կը հաղորդէր, թէ Նիկիոսիոյ հայկական նախակրթարանը պիտի ունենայ երկրորդականի բաժին մը:

ՄԿՀ-ի պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, գործակատար Անտերսընի կարգադրութեամբ՝ հաստատութեան շրջանաւարտից այդ տարուան հանդիսութիւնը տեղի պիտի ունենայ վարժարանէն դուրս՝ Նիկիոսիոյ մեծաբարդամ «Հիլթըն Փարք» պանդոկին մէջ: Շրջանաւարտ դասարանի աշակերտները խնդրած են տեսակցիլ տնօրէնուհիին հետ, որպէսզի հանդիսութիւնը տեղի ունենայ հաստատութեան իսկ մէջ, այնպէս, ինչպէս կը կատարուէր եօթանասունէ ակտի տարիներէ ի վեր: Առաջարկը սակայն մերժուած է, ապահովութեան պատճառաբանութեամբ, ինչ որ կը համապատասխանէ Կորտըն Անտերսընի ցարդ կիրարկած մարտախաղին: Ի դէպ՝ ներկայիս ոստիկաններ տեղ գրաւած են ՄԿՀ-ի դարպասին առջեւ:

ՀԲԸՄ-էն Լուիզ Մանուկեան-Սիմոն վերջերս յայտարարած է, թէ ի պահանջել հարկին, իր կարելիութիւնները պիտի յատկացնէ ՄԿՀ-ն լուծարքի ենթարկելու ի խնդիր: Մեկնաբաններու կարծիքով, սոյն յայտարարութիւնը հաստատել կամ հերքել կը վերաբերի միայն Լուիզ Մանուկեան-Սիմոնին:

Կիպրոսի Մելգոնեան Սանուց Միութենէն կը հաղորդուի, որ Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարք Ամեն. Տ. Մեսրոպ Ա. Արք. Մութաֆեան դատ բացած է Յունական Կիպրոսի դատարանին մօտ եւ իր թելադրութիւնով՝ կոչ մը եղած է երեսփոխաններուն, որպէսզի ընդհանուր դատախազին վրայ ճնշում ի գործ դրուի՝ իրականացնելու համար այս դատը: Ի դէպ՝ ՀԲԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչութիւնը իր հերթին երկար ատենէ ի վեր ճնշում բանեցնելու գործին լծուած կը թուի քաղաքական, դատական, տեղեկատուական եւ ՄԿՀ-ի պաշտօնէութեան շրջանակներէն ներս:

ՄԿՀ-ի Գալիֆորնիոյ Սանուց Միութենէն, savemelkonian կայքէջին միջոցաւ եւս վերջերս ստացուեցաւ յայտարարութիւն մը: Այս առթիւ, ակնարկութիւնները կը վերաբերին ԱՄՆ-ի մէջ սկսած դատական գործընթացին: Գալիֆորնիոյ Դատարանը թեւ նախապէս որոշած էր դատը կրճատել, սակայն

այնտեղ եւս գործընթացը եւ պայքարի ճամբաները տակաւին վերջնականօրէն չեն սպառած: Ծանօթ է, որ Ամերիկայի մէջ եւս դատը բացուած է Ամեն. Ս. Պատրիարք Յօր կողմէ:

Շրջանային դատարանին ատեանը դատը մերժելու որոշում տուած էր եւ այս հիման վրայ վերաքննութիւն պահանջուած է Միացեալ Նահանգներու Դատերու Վերաքննիչ Ատեանին իններորդ բաժանմունքին մօտ: Ատեանը որոշած է դիմող կողմին բացատրութիւնը ստանալ 2 Սեպտեմբեր 2005-ին, իսկ ՅԲԸՄ-ի պատասխան բացատրութիւնը՝ 3 Յոկտեմբեր 2005-ին: Արդիւնքին կը սպասուի 17 Յոկտեմբեր 2005-ին: Սոյն թուականները կրնան երկարաձգուիլ: Բայց հաւանական է, որ բացատրութիւնը ամբողջանայ վաղ Նոյեմբերին: Սոյն բացատրականէն յետոյ, վերաքննիչ ատեանը թուական կ'որոշէ բերանացի վիճարկումի համար: Դժուար է նախատեսել այդ թուականը, բայց կ'ակնկալուի, որ ան ըլլայ 2006 թուականի ուշ գարնան: Յետոյ, հաւանական է, որ ինսուլն օր եւս դէմ վճիռ մը արձակելու համար:

«Դժբախտաբար արդարութեան անիւները դանդաղաշարժ են եւ անկասկած ՅԲԸՄ-ը իր կարելին պիտի ընէ, որ դատը ըստ կարելոյն երկարի: ՅԲԸՄ-ը կը յուսայ, որ դատը երկարաձգելով մենք պիտի յոգնինք: Վստահ ենք, որ կը խօսինք յանուն բոլոր Մելգոնեանցիներուն, երբ կ'ըսենք ՅԲԸՄ-ին, թէ մենք պիտի չյոգնինք: Ժամանակը չէ՞ որ ՅԲԸՄ-ը դադրեցնէ ՄԿՅ-ին դէմ իր գործունէութիւնը եւ սեղան նստի ու խօսի Մելգոնեանցիներու եւ հայկական սփիւռքի աւելի լայն հաւաքականութեան մը հետ, այս կացութենէն դուրս ելքի ճամբայ մը գտնելու համար: Մենք կամքն ունինք խօսելու եւ ընելու այն ինչ որ կրնանք՝ Մելգոնեանը բաց պահելու համար Սփիւռքի բոլոր հայերուն առջեւ: Ժամանակն է խօսելու: Օ՛ն ՅԲԸՄ, ակնաջ տո՛ւր արմատներուն», նշուած է վերոյիշեալ յայտարարութեան մէջ:

ԻՆՁ Կ'ԸՍԵ ՕԶԻՆԵԱՆ

Միւս կողմէ, վերոյիշեալ տեղեկութիւններուն կապակցութեամբ դիմեցինք «Փրօտիւքացի» միջազգային անկախներու խմբակի բանբեր Տոքթօր Վարդան Օզինեանի: Ինչպէս ծանօթ է, այս խմբակը վաղուց մօտէն կը հետաքրքրուի ՄԿՅ-ի հարցով եւ տակաւին վերջերս հրապարակած է հաղորդագրութիւն մը: Այս առթիւ, Վարդան Օզինեան մեզի յայտնեց հետեւեալը.

«Իր 30 Մայիս թուակիր հաղորդագրութեամբ, «Փրօտիւքացի» արտայայտուեցաւ ՄԿՅ-ի տագնապին լուծման մասին: Իսկ աւելի առաջ յայտնեցինք մեր կարծիքը, դատական եւ այլ իրաւական հարցերու մասին, զոր հրատարակած էք «Ժամանակ»ին մէջ 23 Մարտ 2005-ին: Մենք միշտ նախընտրեցինք ՅԲԸՄ-ի վարչութեան հետ խորհրդակցիլ, բաց պահելու համար ՄԿՅ-ն: Կարելի չէ եղած այս լուծումը: Դատավարութենէ առաջ կայ նաեւ իրաւական ստուգումի ճամբան, որ վարկաբեկիչ չէ, ո՛չ ոքի համար: Հարցը մարդկային իրաւանց պարագայ մըն ալ կը ներկայացնէ: Այս մասին ինչպէս անցեալին, մեր վերջին հաղորդագրութեամբ ալ արտայայտուած ենք: Յամենայնդէպս, մեզի համար ՅԲԸՄ-ը չէ որ խնդրոյ նիւթ է ՄԿՅ-ի տագնապին մէջ, ոչ ալ անոր Տնօրէններու Կեդրոնական Խորհուրդին (ՏԿԽ) անդամներուն վարքն ու բարքը: Խնդրոյն նիւթն է՝ ՏԿԽ-ին 16 Մարտ 2004-ին հրապարակած որոշումը, ՄԿՅ-ն փակելու մասին: Այդ որոշումը, ըստ մեզի, ուղղուած է հայոց սփիւռքը գրկելու՝ իր մշակոյթի հաւատքին մէջ կրթելու կարելիութենէն: Մարդիկ այդ կարելիութիւնը տալ կրնան ցանկալ ի Հայաստան: Այդ մարդիկը կրնան նորանկախ պետութիւն կերտողներ ըլլալ: Ըստ մեզի, նաեւ արեւմտեան քաղաքականութեան չափանիշներուն, սփիւռքի բաղկացուցիչները ըլլան հայեր կամ այլ մշակոյթի մը պատկանող անձեր, տարրական իրաւունքը ունին իրենց մշակոյթին մէջ կրթուելու, ո՛ւր որ ալ հաստատուած ըլլան անոնք: Մնացեալը նիւթական հարց է: ՄԿՅ-ի պարագային նիւթական խնդիրը առնչուած է Մելգոնեան կտակի տրամադրութիւններուն: Եթէ կտակին հիմնադրամը անբաւարար ըլլար, այն ատեն այդ խնդրին լուծումը պիտի փնտռուէր, զանց առնելով ՄԿՅ-ն փակելը որպէս լուծում:

Այս յայտարարութիւններուն մէջ մենք միշտ զանազանած ենք եականը անով զբաղող անձերէն, ո՛վ որ ալ ըլլան անոնք: Առ այդ, ընտրած ենք նաեւ ո՞ն մը ազատ հաղորդակցութեան, որ կռուազաններու

անարգական արտայայտությունները կը բացառեն»:

Ներկայ պայմաններով, ակնյայտ է, որ յառաջիկայ շրջանին եւս ՄԿՅ-ի ճգնաժամը պիտի շարունակէ առաջնահերթօրէն օրակարգի վրայ մնալ հայ աշխարհէն ներս: Հարկ է նշել, որ Պատրիարքարանի աղբիւրները այս նիւթին շուրջ տակաւին որեւէ պաշտօնական հաղորդում չեն կատարած: